

USVI ETNA

STUDIEVERENIGING ITALIAANSE TAAL EN CULTUUR

Italië evenement - 2, 3 & 4 juni - Utrecht

Het Italië Evenement viert deze zomer het 20-jarig bestaan. Sole, vino, musica; op 2, 3 en 4 juni schijnt de zon, schenken ze glazen en klinkt er muziek. Ze brengen het allerlekkerste uit Italië rechtstreeks naar Nederland. Dat doen ze in de tuinen van Kasteel de Haar met de heerlijkste streetfood-parade, een Italian Wine Night en een onvergetelijk hoogtepunt: Panoramica Gustosa. Uiteraard is er volop keuken- en vakantie-inspiratie plus een gevarieerd artiestenprogramma. Kijk voor alle informatie op de website. Ook tickets kunnen hier besteld worden: <https://www.italieevenement.nl/>

Nieuwtje: De Italië podcast van Donatello Piras en Eveline Rethmeier is gestopt bij BNR Nieuwsradio, maar niet getreurd want ze hebben alweer twee afleveringen opgenomen bij Dag en Nacht Media. Vanaf nu zijn ze weer iedere week te beluisteren via je favoriete podcastplayer.

De Etna verjaardagskalender

Vanuit het bestuur en alle leden van Etna wensen we jullie een hele fijne verjaardag!
Buon compleanno!

Ardie van Berkel
2 juni

Pauliene van Oosterhoop
Prange
9 juni

Valentijn As
14 juni

Maria-Meg Verbaan
15 juni

Luna van den Bergh
24 juni

Una ricetta di Luisa: Fugassa

Questa volta vi vorrei proporre la ricetta della focaccia ligure (fugassa). Quando si tratta di ricette 'famosse', - chi non conosce la focaccia ligure? – il compito è piuttosto arduo, tra l'altro io non sono Genovese ma ricordo bene le vacanze in Liguria con i miei nonni, sia d'inverno (dove loro andavano a svernare) sia d'estate. D'estate mia nonna, mentre andavo a fare i bagni in mare, correva alla panetteria piu' vicina a comprarmi la focaccia...e quando la vedevo avvicinarsi alla riva con un asciugamano in una mano e la focaccia fresca nell'altra sapevo che era giunto il momento di uscire dall'acqua! D'inverno invece, passeggiavo con il mio nonnetto per le viuzze di Varazze e sul lungomare, poi ci fermavamo a prendere un bicchierino (un chichetin) di vino per lui, la tappa successiva era per me, un bel pezzo di focaccia che mi mangiavo seduta sulle sedie colorate della stazione mentre guardavamo passare i treni! Mio nonno adorava vedere passare i treni e io tutt'ora adoro le stazioni; starei ore a guardare la gente che sale e scende dai treni, diretta chissà' dove! Insomma la focaccia ligure è per me molto piu' che una ricetta... ma, oltre a qualcuno dei miei ricordi, vi lascio anche la mia ricetta, lungi dall'essere l'originale ma comunque piuttosto buona. Chiedete ad ETNA ☺ per un giudizio meno di parte.

Ingredienti (teglia da forno rettangolare circa 40×30)

Impasto:

250 gr di farina Manitoba (si trova anche In Olanda nei negozi italiani)

250 gr di farina 00 (da AH – farina per pizza quella senza lievito)

280 gr di acqua (anche di piu' fino a un Massimo di 320 gr, se riuscite a farla assorbire all'impasto, (più l'impasto contiene acqua più sarà buona la focaccia);)

1 cucchiaino di malto (o miele)

12 gr di lievito di birra fresco

20 gr di olio extra vergine di oliva

10 gr di sale

Per la superficie (i buchetti ☺):

4/5 cucchiai di olio extra vergine di oliva

1/2 bicchiere d'acqua

una manciatina di sale grosso

Procedimento

Sciogliete il lievito in poca acqua tiepida con il malto o il miele;

Aspettate fino a quando il mix farà una schiumetta bianca;

Mettete la farina setacciata su una spianatoia, versate l'acqua col lievito, poi il resto dell'acqua e l'olio, infine aggiungete il sale.

Impastate e formate un panetto che sarà molto morbido e un po' appiccicoso

Fate lievitare (due ore) in un luogo tiepido. La pasta sarà pronta quando nello stenderla non tornerà indietro tipo effetto molla.

Stendete ora l'impasto sulla teglia unta d'olio (non usate il mattarello, stendetela con le dita) e lasciate lievitare un'altra ora;

Poi aggiungete sulla superficie l'acqua mischiata con l'olio e infine cospargete di sale grosso

A questo punto premete la focaccia gentilmente usando le nocche delle dita per fare i famosi buchetti dove si depositerà il liquido.

Infornate (il forno dovrà essere preriscaldato) a 200° per circa 15/20 minuti

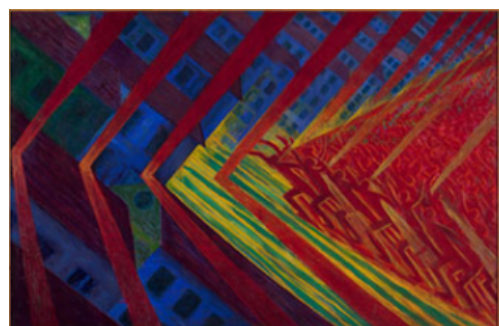
Et voila! La fugassa è pronta!

Tentoonstelling: Het futurisme & Europa

Tot en met 3 september is in het Kröller Möller museum de tentoonstelling *Het futurisme & Europa* te zien. De esthetiek van een nieuwe wereld laat zien hoe de futuristen ruim honderd jaar geleden hun entree maken op het Europese toneel en een wisselwerking aangaan met andere avant-garde kunstenaars en stromingen zoals De Stijl en Bauhaus. Het futuristisch ideaal is het samengaan van kunst en leven. In de tentoonstelling zie je schilderijen en sculptuur, meubels, tapijten, keramiek, interieur- en toneelontwerpen, kleding, boeken en grafisch werk. Er zijn ook allerlei gebruiksvoorwerpen te zien, zoals het bekende Campari sodaflesje.

In 1915 worden de futuristische esthetische idealen door Giacomo Balla en Fortunato Depero opgetekend in het manifest *Ricostruzione Futurista dell'Universo*. Volgens dit manifest moeten de in de traditionele kunsten – schilderkunst en beeldhouwkunst – ontwikkelde vernieuwingen worden ingezet voor de transformatie van het dagelijks leven tot een futuristisch universum: een 'opera d'arte totale', een totaalkunstwerk, waarin de moderne mens zal leven.

Meer informatie kun je vinden op de website van het Kröller Möller. Ook heeft onze docent Reinier Spielman veel kennis over dit onderwerp en zal hij graag vragen beantwoorden via de mail: r.m.spielman@uu.nl

Italiaanse kunst weer op de kaart in Nederland

Valentijn vertelt over zijn stage in Museum Catharijneconvent

Afgelopen januari ben ik gestart met mijn stage in Museum Catharijneconvent hier in Utrecht. Het museum, wat op een steenworp afstand ligt van de Trans, is het museum voor het christendom in Nederland. Bovendien bezit het museum de meest belangrijke collectie middeleeuwse kunst van het land. Degenen die mij een beetje kennen, kunnen bevestigen dat ik een groot kunstliefhebber ben: ik heb ook een minor kunstgeschiedenis gedaan. Ik zit dan ook helemaal op mijn plek. In dit korte artikel geef ik een kijkje achter de schermen van het museum en ligt ik toe wat mijn stage inhoudt.

Door mijn achtergrond in Italiaanse taal en cultuur en vanwege mijn voorliefde voor Italiaanse kunst, was mijn oorspronkelijke stage-opdracht om onderzoek te doen naar de Italiaanse kunstwerken in het depot van het Catharijneconvent. Het museum bezit namelijk 25 Italiaanse kunstwerken, bovenal uit 14e-eeuws Siena, welke allemaal door kapelaan Gerard van Heukelum op een veiling in Keulen zijn aangekocht in 1866. Met deze aankoop, vormden de beschilderde paneeltjes de basis van het Aartsbisschoppelijk Museum. Enkele decennia later zou het Aartsbisschoppelijk Museum (samen met andere kleinere religieuze musea) worden opgenomen in het Museum Catharijneconvent. Dit was echter het enige moment dat er Italiaanse kunstwerken in de collectie van het museum terecht kwamen, want de kapelaan had een grotere voorliefde voor Duitse en Noord-Nederlandse kunst. Met zo'n gerichte blik op de Nederlanden en Duitsland, kreeg de collectie 'Italiaantjes' weinig aandacht. Mijn onderzoek zou daar verandering in brengen.

Dit liep alleen anders, want op mijn eerste stagedag hoorde mijn stagebegeleider, conservator oude kunst Micha Leeflang, dat een tentoonstellingsvoorstel was goedgekeurd. Deze tentoonstelling gaat over Italiaanse, Duitse en Spaanse middeleeuwse schilderkunst in Nederlandse collecties en zal openen in oktober 2024. De tentoonstelling is in samenwerking met talloze musea in Nederland. Bijzonder is de samenwerking met Kasteel Huis Bergh in 's-Heerenberg en Kasteel de Haar in Haarzuilens, omdat die collecties bijna nooit stukken uitlenen.

Kasteel Huis Bergh bezit een fantastische collectie Italiaanse kunstwerken waaronder een aartsengel uit de Maestà van Duccio di Buoninsegna, de meesterschilder uit Siena die in 1308-1311 het altaarstuk voor de Duomo di Siena realiseerde. Een klein fragment van dit beroemde altaarstuk bevindt zich dus nog altijd in Nederland. Kasteel de Haar bezit daarnaast een groot onderdeel van een Spaans altaarstuk van Juan Reixach wat nu gerestaureerd wordt en daarna op deze komende tentoonstelling gepresenteerd kan worden. Deze ontwikkelingen gaven mijn stage een veel concretere invulling en ik heb me meteen bezig gehouden met het contacteren van musea in Nederland en het opstellen van een voorlopige objectenlijst.

En zo reis je het hele land door op bezoek bij experts en andere conservatoren om de Italiaanse kunstwerken weer op de kaart te zetten. Voor degenen die vorig jaar bij de lezing ter voorbereiding op de reis naar Perugia en Assisi over San Francesco aanwezig waren, zal het geen verbazing zijn dat ik ook met Machtelt Brüggen Israëls heb gesproken. Zij is op dit moment bezig met een catalogus van alle Italiaanse kunstwerken in het

Rijksmuseum. Het Rijksmuseum heeft namelijk een veel grotere collectie Italiaanse kunst dan dat zij in de vaste collectie hebben opgenomen. Weinig mensen weten bijvoorbeeld dat er een schilderijtje is van Sandro Botticelli, wiens meest bekende werken zich in het Uffizi in Florence bevinden. Ik vind het dan ook heel leuk om Machtelt in een hele andere setting te treffen en met haar te spreken over deze lopende projecten.

Maar ik ben niet alleen maar onderweg, het grootste deel van mijn tijd besteed ik aan onderzoek ter voorbereiding van de tentoonstelling en de catalogus. Ik speur de archieven

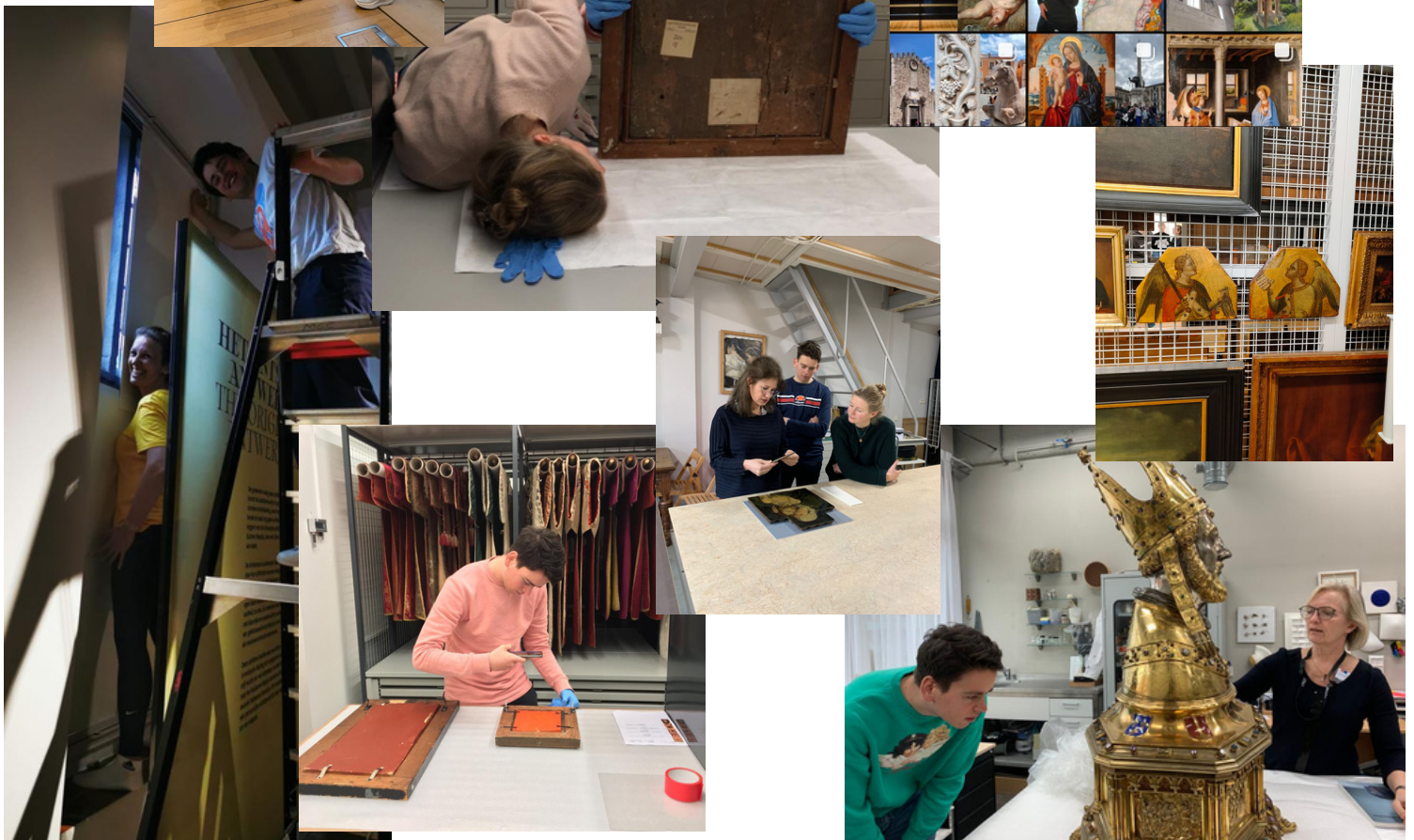

door op zoek naar interessante ontdekkingen met betrekking tot de collecties Italiaanse kunst en hun verzamelaars. Het grootste deel van de collecties Italiaanse kunst in Nederland is namelijk pas aangekocht in de 20e eeuw. Kapelaan Van Heukelum van het Aartsbisschoppelijk Museum was een van de allereersten die Italiaanse kunst naar Nederland bracht. Tegelijkertijd help ik ook mee met praktische zaken in het museum, want een museum werkt altijd aan meerdere tentoonstellingen tegelijk. Op 14 mei 2023 is

de tentoonstelling Ode aan Antwerpen geopend, waarvoor ik de catalogus heb geredigeerd, geholpen heb met de inrichting van de museumwinkel en een kijkje achter de schermen heb gekregen met betrekking tot de totstandkoming van zo'n tentoonstelling. Zo krijg ik heel veel verschillende aspecten van museumwerk mee.

Wat mij is opgevallen is hoe verschillend ik nu door een museum loop als dat voorheen deed. Ik kijk naast de kunstwerken ook veel meer naar de opbouw en verhaallijn van tentoonstelling. Ik ben met een andere blik naar musea gaan kijken, al blijven de kunstwerken zelf voor mij wel het belangrijkste. En foto's van mijn favoriete kunstwerken plaats ik sinds kort op mijn nieuwe Instagram @valentijn_art (natuurlijk leuk om van mijn stage en kunstavonturen op de hoogte te blijven).

Mocht je nou geïnteresseerd zijn om zelf stage te gaan lopen, kan je contact opnemen met de stagecoördinator van TLC Karen Schoutsen (stagetlc@uu.nl)!

De schuldstapel van Meg

Ik weet niet hoe hoog de stapel boeken naast mijn bed vijf jaar geleden was, maar één ding is zeker: sinds ik aan de universiteit ben gaan studeren, is de stapel tot duizelingwekkende hoogte gestegen. Momenteel is de stapel opgesplitst in meervoudige stapels, variërend in hoogte en vorm. Hoog tijd op de meest prangende exemplaren wat meer aandacht te geven dus!

Bovenop ligt een klein en compact boekje, getiteld *Letters from a Stoic/Epistulae Morales ad Lucilium – Seneca*. Het is een afscheidscadeau van mijn docent Klassieke Talen van de middelbare school, die groot fan was en is van de Stoïcijnse denkstroming binnen de filosofie. Een mooi aandenken weliswaar, maar ik moet tot mijn schaamte bekennen dat ik het nog steeds niet heb gelezen. Ik heb destijds veel brieven van Seneca vertaald en vond het nooit oninteressant, maar ik moet er voor mijn gevoel goed voor gaan zitten. En ja, waar haal ik die tijd momenteel

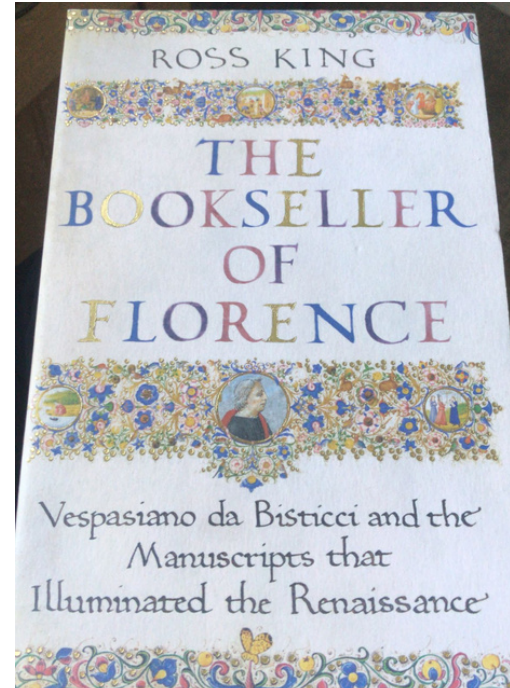
vandaan? Nummer twee, *De toekomst die groter is dan het verleden* van Samuel Wells, maakt meer kans om binnenkort aan de beurt te komen. Als theoloog en gasthoogleraar christelijke ethiek heeft Wells zich over de volgende vraag gebogen: moet een kerk zich verre houden van het bedrijfsleven en van de wereld van geld en goed? Ik ben nog niet begonnen in zijn antwoord van ongeveer 200 bladzijden. De 'dikke pil' die zich eronder bevindt, is het recent uitgebrachte *Meisjes uit het dorp* van Marion Bloem. Aangezien ik dit slotdeel van haar artistieke drieluik moet recenseren, zal het vandaag nog naar de top van de stapel verplaatsen. *Kiezen is dienen*, een geannoteerde heruitgave van Martin Luthers antwoord op Erasmus, delft mede daardoor toch echt het onderspit. Zonde, want het raakt sterk aan de thematiek van mijn scriptie en schijnt een prachtige dialoog tussen de twee

kopstukken van de Reformatie aan de lezer voor te leggen. Misschien toch kost voor in de zomervakantie. Een geheel ander boek is *Vallen is als vliegen* van Manon Uphoff. Ik ben er in begonnen toen het werd genomineerd voor de Libris Literatuur Prijs, maar heb het nooit uitgelezen. Ik kan me herinneren dat ik Uphoffs lichte schrijfstijl zeer kon waarderen, maar dat de thematiek me toch behoorlijk naar de keel greep. Hoog tijd voor een herkansing?

Halverwege de stapel ligt een ondergewaardeerde parel van Geert Mak (aldus mijn oma); *De levens van Jan Six*. Toen ik een tijd geleden voor haar boekenkast stond en in eerste instantie over het boek heen had gekeken, kreeg ik het even later niet bepaald zachtzinnig in mijn handen gedrukt onder begeleiding van een onverbiddelijk "dit móet je lezen!". Tja, wie weigert dat van een oude (en wijze?) vrouw? Ik niet. Connie Palmens *De vriendschap* werd me daarentegen niet opgedrongen, maar heb ik zelf meegesmokkeld in mijn al uitpuilende tas. Voor wie ondertussen denkt: heeft zij überhaupt IETS met Italië? komt nu het beste gedeelte. Allereerst *The bookseller*

bookseller of Florence, een onder andere door Rowan Williams gelauwerd boek over Vespasiano da Bisticci en de manuscripten die de Renaissance hebben verlicht. Ik werd verliefd op het thema en de omslag van het boek, en heb de eerste vijftig pagina's met ontzettend veel plezier gelezen. Toen begon er een nieuw blok, en ik moest zo verpletterend veel lezen voor één van mijn vakken dat ik wekenlang geen ruimte had voor een ander boek. Zodoende is het op de stapel beland en sindsdien uit zicht geraakt. Tijd voor een renaissance (vreselijk, ik weet het) dan maar...

Het voorlaatste boek van de stapel, *Il villaggio perduto*, is een vakantieromannetje dat ik op onze magistrale reis naar Perugia en Assisi heb gekocht. Ik ben er op de terugreis direct in begonnen en heb het ook uitgelezen, maar wil het graag opnieuw lezen omdat mijn taalkennis nu verder is gevorderd en ik meer oog kan hebben voor de stijl van het boek. Helemaal onderop ligt *Mythos*, een hervertelling van de Griekse mythen en sagen door acteur, schrijver en presentator Stephen Fry. Een enorm charismatische man die op een zeer toegankelijke manier schrijft voor een breed publiek. Ik heb zijn andere boeken met veel plezier gelezen en kijk ernaar uit om mijn kennis van de Griekse mythologie weer even af te stoffen. Het is nog even wachten vrees ik, maar hopelijk het wachten waard! Dit was mijn schuldstapel; ik hoop dat jullie er net zo van hebben genoten als ikzelf:).

Attività: Etna bezoekt Ode aan Antwerpen: Het geheim van de Hollandse meesters

Op dinsdag 20 juni om 11:30, gaan we met Etna naar de tentoonstelling Ode aan Antwerpen in Museum Catharijneconvent in Utrecht. Deze tentoonstelling vertelt het verhaal van de Antwerpse schilders die de grondleggers worden van de bekende Hollandse schilders als Rembrandt en Frans Hals. Echter is Italië ook altijd aanwezig, want ieder zichzelf respecterende schilder ging naar Italië om kennis te maken met de resten van de Klassieke Oudheid. Onze voorzitter Valentijn loopt stage in het museum en zal ons rondleiden over de tentoonstelling. Iedereen wordt om 11:30 in de hal van het museum verwacht. Er zijn aan deze activiteit geen kosten verbonden!

Lanceringsborrel nieuwe Roma Aeterna

Roma Aeterna is het éniige Nederlandstalige tijdschrift dat helemaal over Rome gaat. Het wordt gemaakt door een groep jonge vrijwilligers en staat vol (kunst)historische, literaire en kunstzinnige bijdragen over de Eeuwige Stad. Twee keer per jaar komt er een nieuw nummer uit en dat wordt gevierd met een feestelijke lanceringsborrel, die gratis te bezoeken is voor alle geïnteresseerden.

Na jaren van thematisch opgezette nummers presenteren ze voor het eerst in lange tijd weer een collectie losse artikelen. Toch is er in die collectie wel degelijk een rode draad: er blijkt in Rome (nog) meer te zien, of in elk geval meer te zien geweest, dan op het eerste gezicht lijkt, en zelfs over de plekken waarvan je zou denken dat alles er al wel over gezegd is, zijn altijd nieuwe invalshoeken te vinden. Een perfecte manier om Rome (beter) te leren kennen!

De lancering vindt plaats op vrijdagavond 30 juni in het Istituto Italiano di Cultura op de Keizersgracht 564 in Amsterdam. Alle geïnteresseerde Rome-liefhebbers worden verwelkomd vanaf 19:30 uur met een (gratis) welkomstdrankje, waarna een inhoudelijk programma volgt. Hierover verschijnt binnenkort meer informatie op de website en Facebookpagina.

Na de lezing zal er nog uitgebreid geborreld worden en is er mogelijkheid het tijdschrift te kopen. Speciaal voor jullie is er exclusief op de lanceringsborrel een studentenkorting: in plaats van €15,- betaal je daar op vertoon van je collegekaart slechts €10,- voor een prachtig papieren exemplaar van het nieuwe nummer!

Voor wie: alle geïnteresseerde Romeliefhebbers

Wanneer: vrijdag 30 juni, vanaf 19:30 uur

Waar: Istituto Italiano di Cultura op de Keizersgracht
564 in Amsterdam

Inhoudelijk programma volgt

(kijk website+facebook)

ROMAÆTERNA

